

'Mijn walhalla is een puur wild bos'

Boomkweker Chris van der Wurff, specialist in alles wat zeldzaam is

Van der Wurff laat de meeste bomen en planten op zijn kwekerij in Heeze voornamelijk hun eigen gang gaan. Slechts af en toe grijpt de meester zelf in en geeft de mensenhand sturing aan het groen. "Ik doe alles wat houtig is, van A to Z. Alles wat apart, moeilijk en zeldzaam is en wat de klant wil. Grofweg zou je kunnen zeggen dat ik datgene kweek wat de rest van Brabant niet kweekt."

Auteur: Ruud Jacobs

De kwekerij is eind oktober één grote veelkeurige oase van rust. Hier, even buiten de bebouwde kom van de Brabantse kern met pit Heeze, zwaait Chris van der Wurff (48) met passie de scepter over zijn bomen- en plantenwalhalla. Met lagere tuinbouwschool en vakschool boomteelt in zijn bagage is hij op de kwekerij enig baas én ook enig werknemer. "Ik ben met 16 jaar van school gegaan, omdat ik toen al boomkweker wilde worden. In eerste instantie ben ik thuis bij mijn ouders met een reguliere boomkwekerij aan de gang gegaan."

Inmiddels er het nodige veranderd en heeft Van der Wurff een flinke draai aan de kwekerij gegeven, waarbij de reguliere teelt voor een groot deel vaarwel is gezegd en zeldzaamheid nu de boventoon voert. "In 1993 vroeg ik mij af: 'Welke kant ga ik op?' Dat andere kweken met schaalvergroting was niet mijn ding. Uiteindelijk ben ik me gaan specialiseren in alles wat zeldzaam is en dat ligt mij wel. Hier staan nu op drie hectare zo'n 1.500 verschillende soorten. Alles wat zeldzaam en vreemd is, met moerbeï als mijn verzamelspecialiteit. Ik heb nu 23 soorten en selecties van Morus (moerbeï)." Al deze moerbeïen van Van der Wurff zijn beschreven in Dendroflora, het dendrologisch jaarboek van de Koninklijke

Vereniging van Boskoopse Culturen (KVBC) en de Nederlandse Dendrologische Vereniging (NDV).

Start

Niet alleen de aversie tegen schaalvergroting, ook zijn kennis en interesse voor het bijzondere waren een reden voor Van der Wurffs overstap. "Er waren en zijn nog steeds weinig kwekers die hier iets in doen en die zullen er ook niet zo snel bij komen. Het is namelijk een bijzonder gespecialiseerd iets en je moet er gewoon heel veel vanaf weten. En zonder te overdrijven, ik ben een soort wandelende plantenencyclopedie. Van al mijn planten weet ik wat ze kunnen, wat ze niet kunnen, waar ze groeien en waar ze vandaan komen. Ik weet precies hoe het in elkaar zit." Van der Wurff is tevreden met de huidige omvang van zijn bedrijf. "Uitbreiden met nog

"Ik vind het veel leuker om een laan te hebben, waar afwisselend kleine en grote en vroeg en laat kleurende bomen staan"

eens vijf hectare is helemaal niet de bedoeling. Dat wordt veel te groot. Als ik rond de drie tot vier hectare zit, dan kan ik het zo net in mijn eentje doen, met af en toe hulp van enkele stagiaires. Ieder jaar heb ik er wel eentje. Het varieert van leerlingen van het kenniscentrum Aequor tot studenten watermanagement. Nu is er een boomverzorger, die doet de nieuwe opleiding European Treeworker. Die loopt hier stage om de bomen te leren begrijpen en kennen."

Grote planten

Van der Wurff richt zich qua teelt met name op het grotere en zwaardere werk. "Er zijn niet zoveel specialisten op dit gebied. Bovendien kweek ik vooral de grote maten, zeg maar tussen de twee en vier meter. Het aantal kwekers dat zich in Nederland met deze vorm van boomteelt bezighoudt, schat ik op zo'n tien bedrijven. Die zitten dan meestal ook nog in de kleinere planten."

Behalve de specialisatie qua formaat - "Ik ben de enige die in dit formaat kweekt." - is Van der Wurff inmiddels ook gespecialiseerd in zuiver wilde soorten uit landen als Korea, China, Japan en Rusland. "Alles puur van zaad gekweekt." Van der Wurff betreft zijn materiaal via lokale

handelaren all over the world, via internet, via bevriende bedrijven en ook via het eigen netwerk. "Het is een moeilijk spelletje, maar als je heel veel mensen kent dan lukt het wel. Het hebben van een groot netwerk is erg belangrijk." Behalve externe leveranciers laat Van der Wurff op zijn kwekerij ook bomen doorgroeien naar een groter formaat om op die manier zelf nieuw zaad te kunnen winnen. "Mijn bedrijf ziet er dan ook niet uit als een normaal productiebedrijf. Links en rechts staan er hier grote bomen voor de zaden of de enten. Die staan hier puur als moederboom."

Uniformiteit

Een laanboom, op dezelfde manier gesnoeid en gevormd, heeft niet Van der Wurff's voorkeur. "Terwijl ze in de traditionele laanboomteelt naar één vorm toewerken, zie je dat de natuur juist duizenden vormen heeft. Ik kijk altijd hoe een boom het in de natuur doet. Een gemeente die een bepaalde vorm in een boom wil zien, met één harttak en teruggesnoeide zijtakken, dat is niet mijn echte klant. Mijn klanten vragen juist naar bomen in hun wilde natuurlijke vorm. Ik snap waarom uniformiteit nodig is, maar diversiteit is sterker. Ik vind het veel leuker om een laan te hebben waar afwisselend kleine en grote en vroeg en laat kleurende bomen staan. Mijn absolute walhalla is een puur wild bos, waar alles zichzelf regelt en wat op een natuurlijk systeem draait. De werkelijke wildernis, dat is het ultieme, wat mij betreft. Dat mag misschien heel raar klinken als boomkweker."

Plantenkennis

Als hij eenmaal aan het woord is, blijkt Van der Wurff's uitgebreide plantenkennis. Is het niet moeilijk om van al die 1.500 verschillende soorten die in Heeze op de kwekerij staan alles te weten te komen? Van der Wurff: "Jawel, maar ik studeer ook al dertig jaar. Het betekent altijd weer zoeken, lezen, met mensen praten die ook in deze materie zitten en reizen. Een aantal keren per jaar ben ik dan ook op stap. Reizen is echter niet altijd echt noodzakelijk, want als je weet wat je zoekt is het ook wel op andere manieren boven water te krijgen."

Geen bestrijdingsmiddelen

Op zijn bedrijf heeft Van der Wurff de chemische gewasbeschermingsmiddelen zo goed als helemaal vaarwel gezegd. "Hooguit tegen onkruid spuit ik nog. Door de grote diversiteit creëer je evenwicht en dat evenwicht is hier op de kweke-

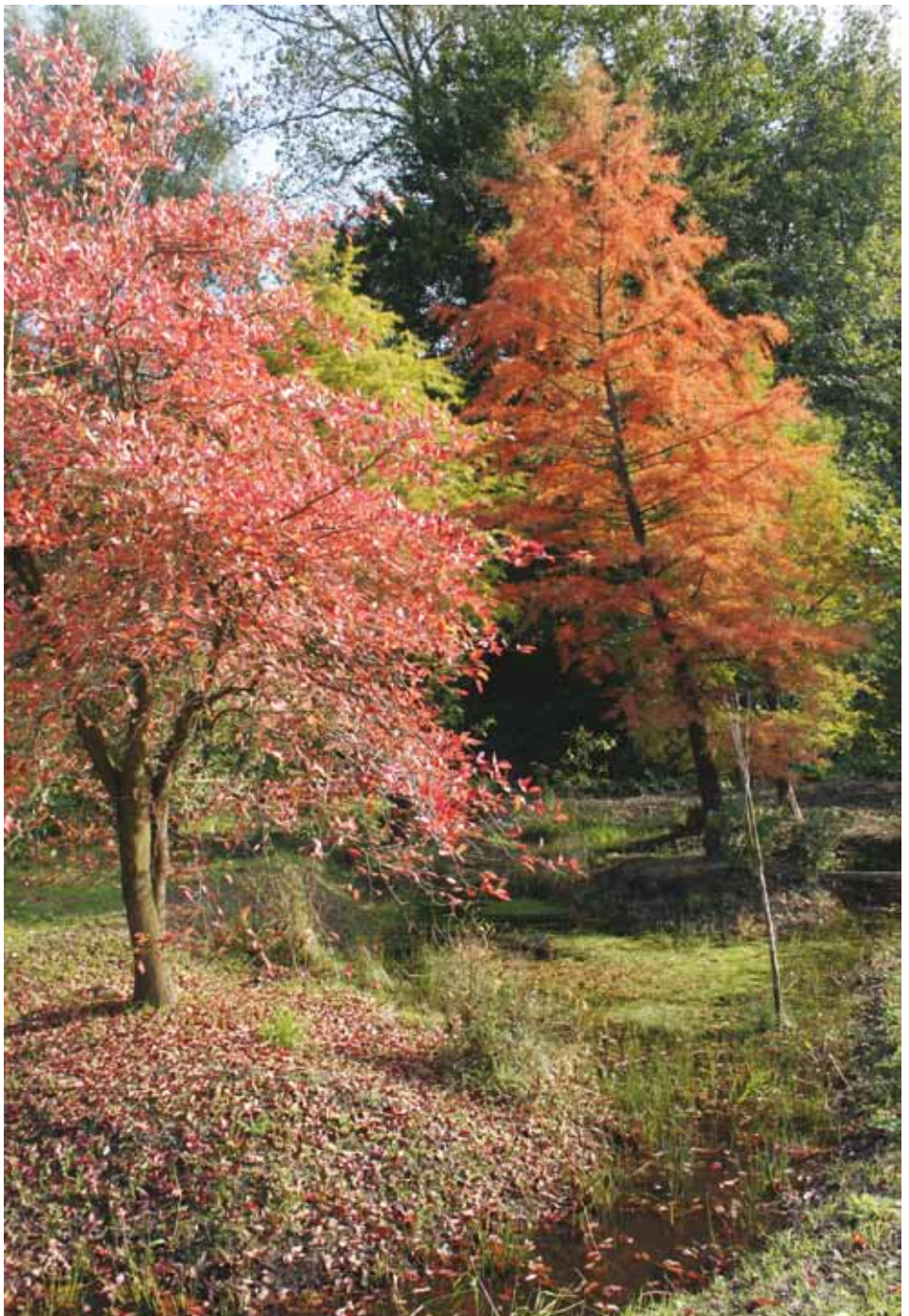
rij aanwezig. Ik heb in Nederland weliswaar mede aan de basis van het biologisch kweken gestaan, maar mijn eigen kwekerij is officieel geen biologisch bedrijf. Daarvoor moet namelijk ook het uitgangsmateriaal biologisch zijn, een vereiste van de stichting Skal. Ik kweek nu op mijn eigen manier biologische bomen."

Kleine getallen

Van der Wurff teelt geen massale hoeveelheden en dat is met name vanwege de afzet. "Het gaat

hier echt om de kleine getallen, maar wel een heel breed assortiment. Het varieert per soort, van slechts enkele exemplaren tot maximaal veertig bomen. In dit vak is het vooral kunst om te doseren. Je moet van tevoren goed nadenken hoeveel planten Europa van die ene bepaalde soort zou kunnen gebruiken. En dat zijn er soms maar heel weinig."

De grote variëteit is ook meteen de kracht van zijn bedrijf. Van der Wurff: "Mijn kwekerij is eigenlijk een botanische tuin waaruit constant

Nyssa sylvatica (links) en *Toxodium distichum*.

Quercus frainetto

Magnolia tripetala

Morus alba 'Macrophylla'

Deel van de kwekerij met rechts een *Taxodium ascendens*

Magnolia virginiana

Cercis canadensis 'Forest Pansy'

Jonge aanplant met o.a. *Vitis coignetiae* (rood)

Laantje van *Fagus sylvatica 'Atropurpurea'*

Euonimus europaeus 'Red Cascade'

Jonge aanplant met o.a. *Oxydendrum*

Corylopsis

Nissa aquatica

Euonimus var. cilliodentata (kardinaalsmuts)

wordt verkocht. Een soort parkeerplaats voor bomen. De teelt is hier een geheel ander verhaal dan normaal. Bij een reguliere kweker moeten de bomen in drie jaar tijd bijvoorbeeld een omvang van 12-14 cm hebben. Het gaat er hier vooral om wat het is, waar het vandaan komt en hoe zeldzaam het is. En of het dan toevallig snel groeit of langzaam groeit, dat maakt niet zoveel uit. Het moet er gewoon zijn.”

Hoe lang de bomen bij Van der Wurff op de kwekerij blijven, varieert sterk. “Er zijn bomen en planten bij die al na een half jaar of na één groeiseizoen weer vertrekken, maar er zijn er ook bij die misschien wel zes of zeven jaar hier zijn. Er is geen gemiddelde voor te zeggen.”

Prijzen

Geheel in lijn met de teelt, is ook de afzet bij Van der Wurff geen zaak van megaorders. “Ze gaan hier vaak per stuk weg. Kleine aantallen en iedere plant heeft zo zijn eigen prijs. De prijs is onder meer afhankelijk van de hoeveelheid en van hoe lang ik er over doe om het product te kweken. Het is ook een beetje gevoelswerk. Je hebt immers geen vergelijk. Ik zou tot op zekere hoogte kunnen vragen wat ik wil, maar de prijzen moeten wel werkbaar zijn. Het moet kloppen voor iedereen.”

Klanten

De klandizie van Van der Wurff heeft diverse thuishavens, maar het merendeel van de planten blijft in eigen land of gaat naar onze oosterburen. “Incidenteel ook naar andere landen, een enkele keer ook buiten Europa.” Voor wat betreft de Nederlandse markt zijn het voornamelijk andere laanboomkwekers en handelaren die in Heeze klant zijn. “Die moeten voor hun eigen klanten lijstjes invullen en zoeken vaak van alles. Voor hen is het belangrijk dat ze die lijstjes compleet kunnen leveren. Als dat lukt, hebben ze vaak ook meteen de order.”

Behalve passief wachten op aanvragen van buiten, is Van der Wurff zelf ook actief met het werven van nieuwe klanten. “Zo zoek ik zelf specifiek naar dingen waarvan ik denk dat er wel een toepassing voor is. In principe is er voor al mijn 1.500 soorten wel een markt.” Om zijn producten onder de aandacht te brengen en om te laten weten dat hét in Heeze op de kwekerij aanwezig is, houdt Van der Wurff onder meer geregeld lezingen en stuurt hij lijsten met informatie rond. “Het is niet zo moeilijk om hier de mafste

“In principe is er voor al mijn 1.500 soorten wel een markt”

plantjes neer te zetten. Uiteindelijk moet het wel verkocht worden en moet er wel een klant voor te vinden zijn.”

Beurzen en internet

Om verder met nieuwe potentiële klanten in gesprek te komen, maakt Van der Wurff gebruik van het beurzencircuit, zij het op beperkte schaal. “Ik sta alleen op GrootGroenPlus. Omdat ik alles in de volle grond en niet in containers kweek, zou Plantarium mij niet passen. Alhoewel ik er wel het sortiment voor heb. GrootGroenPlus was afgelopen jaar voor mij een goede beurs. Ieder jaar haal ik er wel een paar nieuwe klanten uit. Mijn klanten blijven vaak trouw omdat ik dingen kweek die je niet zo snel ergens anders zult vinden.”

In internet ziet Van der Wurff nauwelijks of geen toegevoegde handelswaarde. “Ik heb geen website en ben op internet eigenlijk niet te vinden. Op internet is iedereen vooral op zoek naar informatie. Iedereen wil wel graag alles van bepaalde plantjes weten, maar kopen doen ze dan vaak niet. En daar schiet ik heel weinig mee op.” Van der Wurff is er zeker van dat de mensen die werkelijk naar zijn soorten op zoek zijn, hem uiteindelijk via de netwerken wel weten te vinden.

Mooiste boom?

Op de vraag tenslotte wat zijn eigen favoriet in bomenland is, antwoordt de bomengoeroe: “De mooiste boom? Ik weet niet of die wel bestaat. Het hangt vaak ook samen met de plek waar ie staat. Maar als je vraagt wat mijn persoonlijke favoriet is om te kweken, dan is dat wel de *Parrotia persica*, de ijzerhoutboom. Die komt oorspronkelijk uit Perzië, het huidige Iran. Het is een plant die vier jaargetijden altijd mooi is en die zijn er maar heel weinig.”

Asimina trilobata (paw paw)

Diverse soorten in kleurrijke herfsttooi.